

הפרשה שמו"ת קנה נדון. וכשאין אפשרות יכול לטבול כל היום, ואף להקדים ליום ה' קנז.

כשאין יכול לטבול במקוה כשר

יד. מי שאינו יכול לטבול במקוה כשר יטבול לכל הפחות במ' סאה מים שאובים קנח נדון, ואם אינו יכול ישפוך על עצמו מ' קבין מים קסג נדון, ואם גם את זה אינו יכול לעשות טוב שיטול ידיו כסדר הנטילה במקום טבילה הנדפס בשם המקובלים נדון.

טבילה בערב שבת חזון ובאבל

טבילה בערב שבת חזון

טו. מי שרגיל לטבול בכל שבוע, מותר לו לטבול במקוה בערב שבת חזון קעד נדון בצונן או בקצת

דבר הלכה

ברכת שחיה / מכשיר הסינון

קדושה קסא. ועל פי זה אפשר לטבול יצנצריה שנעשתה לשחיה אף כשפועל זה ימכשיר לסינון מים קסב.

מקלחת

נדון ואפשר אף על ידי מקלחת קסד. אף טבילה צאצאים עדיפה, מאחר וט' קבין אינם כשרים לטבילה מה"ט וחכמים הכשירו לטבילה עזרא, לכן עדיף לטבול צאצאים שפסולים רק מדרבנן ומה"ט הם כשרים לכל טבילה קסה. וי"א שכאשר הפסול מה"ט אין תועלת לענין

נדון שאז הוא הזמן הראוי לקבלת תוספת קדושת השבת, אך יש שכתבו לטבול קודם קנו.

תוספת קדושה

נדון הכלל צטצילת עזרא הוא, שכל מקוה שאינו פסול מה"ט כשר קנט, והנידון הוא האם גם צטצילה לתוספת קדושה כשר, וצמקום הנדון יש לסמוך להקל מאחר ומטהר מן התורה ה"ה שמטהר לתוספת קדושה קס, ויש שכתבו שכל מה שכשר לטהרת קרי מועיל לתוספת

מקור הלכה

שו"ת באר משה ושו"ת ויען יוסף, מפני שמכשיר זה אינו גורם שיהיה המים זוחלין מה"ט, מאחר והנקב על פי רוב נמצא למעלה ממ' סאה, והמים חוזרים לתוך הבור ונמצא שיש בו מעגל סגור וכן הוא בה"ט מן המחבר בחלקת יעקב (שם הע' א'). ובשו"ת זכרון יהודה (יו"ד סימן ס"א) כתב בשם בעל ערוגת הבושם, וכן בשו"ת מגדלות מרקחים (יו"ד סימן נ"ז), שגם בזוחלין ממש כשר לטבילת עזרא. וראה עוד מה שצינו על זה באוצר הלכות (הל' נדה עמ' ת"ז), ובשו"ת נשמת שבת (ח"א סימן קפ"ח). קסג. שו"ת תורה לשמה (סימן שע"ה), שכל מה שמטהר מקרי מועיל להמשיך הארה מלמעלה. וכן מבואר במעבר יבק (אמרי נועם פרק י"ח) שיש תוספת קדושה בט' קבין [שכימים שאשתו אינה נקייה יש על פי הזהר כח קדושה על האיש, ולכן יקפיד בט' קבין (בסתם, ולא למי שאינו טהור) כדי לקבל תוספת קדושה], וכע"ז כתב הפרי מגדים (סימן תר"ו א"א ט') שגם לטעם שטבילה בערב יוה"כ היא משום תשובה נתינת ט' קבין מועילה בה [ואין זו משמעות הרמ"א, מג"א, ושו"ע הרב (סעיף י"א-ב) שם], וע"ע בשו"ת נשמת שבת (ח"א סימן קפ"ט) [שציין לתשב"ץ שיש ענין בט' קבין בלי קרי, ולא ראיתי בפנים הכרח לזה].

כח גברא

קסד. שו"ת חלקת יעקב (יו"ד סימן קי"ח אות ד'), שאין צורך שיבואו המים בכח גברא, ואף אם יש צורך בכח גברא, שמה מקלחת נחשבת ככח גברא [ובסימן קי"ט התיר אף שיש צורך שיבואו המים מכלי, כאשר הסדר הוא בלי כלי אין חשש, ע"ש. וראה בהערה מבין המחבר בסימן קי"ח הע' ג']. וכ"כ בשו"ת אז נדברו (ח"ה סימן ל"ו), והוסיף שאף שלדינא אין מיטטהר יכול לשפוך על עצמו מים, מקלחת נחשבת כעל ידי אחרים, וע"ש שיש שחלקו על זה. וע"ע באוצר הלכות (נדה, בסוף הספר פרק על טבילת עזרא). קסה. שאף אם אין תוספת קדושה הוא כמו טבילת עזרא, כדברי מעבר יבק ותורה לשמה, גם בטבילת עזרא יש להקדים שאובים לט'

ובמנחת שבת (על שומר שבת, ער"ש סימן ח' ס"ק כ"ח) מביא שכ"ה בכל גורי האר"י וכן הקפיד זקנו הגה"ק מצאנז, וכן מנהג מרנן אדמו"רי סקווירא. וע"ע בפני שבת (סימן רס"ב אות ח'), ושו"ת נשמת שבת (ח"א סימן קפ"ה-ו).

קנה. שער הכוונות בשם האר"י (שם) נורק בדרך מקרה היה טובל קודם העברת הסדרה, הובא במג"א (סימן רפ"ה סק"א). וכ"ה בנגיד ומצוה (שם), ושל"ה (מס' שבת תורה אור אות פ"ה בהג"ה), הובאו בפרי מגדים (כאן ריש הסימן) [ובשש"כ (פרק מ"ב סע' קנ"ז) ואחריו בפסקי תשובות (אות א') ואדני שלמה (אות ח')] כתבו בשם הפרי מגדים שיקרא שמו"ת לאחר הטבילה, אך לא דק בדבריו כאשר יראה המעיין, והלא השל"ה בעצמו (שהוא מקור הפרי מגדים) כתב בפירוש שהטבילה לאחר הקריאה, וכן נהגו מרנן אדמו"רי סקווירא.

קנו. סידור בית יעקב ליעב"ץ (דני ערב שבת אות כ"ג).

קנז. מנחת שבת (ע"ב, ס"ק נ"ה).

קנה. דברי תורה (למנחת אלעזר, ח"ט אות פ"ג), שו"ת תורה לשמה (סימן שע"ה) [שכל מה שמהני לקרי מהני לקדושה, והוא מקל יותק מהדברי תורה וכדלקמן].

קנט. כמבואר בסימן פ"ח, ע"ש בשו"ע הרב (סעיף א' במסגור, וסימן תר"ו סעיף י"א) ומשנ"ב (ס"ק ד').

קס. דברי תורה (שם).

קסא. תורה לשמה (שם), וכן מבואר במעבר יבק דלקמן (מקור הלכה קס"ג). אך בשו"ת חלקת יעקב (יו"ד סימן קי"ח אות ב') כתב שלתוספת קדושה מועיל רק מקוה כשר, וכ"כ בספר טהרת שבת כהלכתו (ח"ב עמ' מ') בשם האדמו"ר מסאטמר צ"ל, וכע"ז בשו"ת נשמת שבת (ח"א סימן קפ"ז) בשמו ובשם ערוגת הבושם ומגדלות מרקחים.

קסב. וכן כתבו שו"ת חלקת יעקב (יו"ד סימן קי"ח), טהרת הבית (ח"ג עמ' של"ו) [בשם הרבה פוסקים], ופסקי תשובות (סימן פ"ח הע' 48) בשם

¹ סווימינג פול - swimming pool ² פילטער - filter ³ שויער - shower

דבר הלבנה

תוספת קדושה קס', אך כשאין אפשרות צמ' סאה שאזנים לכל הפחות יתן ט' קצין. והשיעור הגדול ביותר לט' קצין הוא 23 ליטר קס'.

טבילה צמים שצלי פחותה מט' קצין, כי מים שצלי פסולים אף לטבילת עזרא קס', אך כשאין יכולת במקלחת יטבול לכל הפחות צלי, כי י"א שטבילה כזו מועילה לטבילת עזרא קס'.

י"ז יש סדר וכוונת נטילת ידים מהמגיד מטשרנוציל צס הצעש"ט [ו"א שהוא מהאר"ן] למי שאינו יכול לטבול לקרי קע, ושמה הוא מועיל גם לענין ערב שבת קע, לכן טוב לעשותו במקום שא"א לטבול. יש שכתבו שמי שאינו יכול לטבול כלל קעב לכבוד שבת יכול ללכת ידי טבילה צדקה קע.

כשאי אפשר כלל לטבול

מקור הלבנה

קבין, כמו שכתב בשו"ת חלקת יעקב (י"ד סימן ס' אות ד' בסופו). **קפו.** כמו שמשמע בדברי תורה (ח"ט אות פ"ג), אך לתורה לשמה ומעבר יבק הנ"ל מועיל גם לתוספת קדושה. **קפו.** מעט יותר מו' גלונים (33.814), שו"ת אז נדברו (ח"ה סימן ל"ו), וע"ע בפסקי תשובות (סימן פ"ח, ה'). **קפח.** בית יוסף (סימן פח ד"ה והוי), מג"א (סימן תר"ו ס"ק ט'), ושו"ע הרב (סימן פ"ח סעיף א' במסגור, ובסימן תר"ו סעיף י"א), מפני שהפסול הוא מה"ת, וט' קבין אינן אלא בשפיכה ולא בכלי. **קפט.** ספר נחל אשכול על האשכול (הל' תפילה עמ' 2 הע' א') [מצדד כן], הובא בדעת תורה (סימן פ"ח סעיף א'), ושו"ת חלקת יעקב (י"ד סימן קי"ח אות א'). וכ"כ בדברי יששכר, הובא בפסקי תשובות (סימן פ"ח הע' 44) ושו"ת נשמת שבת (ח"א סימן קפ"ח). ולדבריהם על פי המעבר יבק ותורה לשמה, שכל מה שמהני לטבילת עזרא מהני לתוספת קדושה, מהני גם טבילה בכלי לתוספת קדושה, אך בדרך כלל קל יותר להטיל ט' קבין מטבילה בכלי.

קע. ומסודר בצורה נאה וקלה בלקוטי תורה (למגיד) החדש (עמ' רנ"ג). **קעא.** כן נראה בשו"ת תורה לשמה (סימן שע"ה) שכל מה שמהני לטהר מקרי מהני לשבת, וכ"כ מדעת עצמו בשו"ת נשמת שבת (ח"א סימן קפ"ד).

קעב. במנחת שבת (סימן ע"ב ס"ק ס') כתב שאין לחוש להצטנן מהטבילה, כי שומר מצוה לא ידע דבר רע, ואם יצטנן טובה היא לו שהקב"ה מפריע בעשיית מצוה כדי להקל עליו. ובמשמרת שלום (קידנוב, סימן ה' סק"א) הביא קבלה מהבעל שם טוב שהצריך טבילה לא תזיק לו טבילה אחת בשום אופן, וכן הובא בקביעא וקיימא (ח"א עמ' תט"ז) בשם כמה צדיקים, ובארחות רבינו (ח"א שבת אות י"ט) בשם הקהלות יעקב [כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא צוק"ל ביקש בסוף ימיו כשהיה מוטל על ערש דוד בבית החולים, שיטבילוהו טבילה אחת, ובני המשפחה לא רצו מחשש סכנה, ולולי דמסתפינא הייתי אומר שכונתו היתה שטבילה אחת בדאי לא תזיק לו, ולא צריכים לחוש לכלום]. אך בסדר היום (סדר ערב שבת) כתב לטבול רק בענין שלא יבוא לו שום נזק.

קעג. מקובל בשם הרה"ק מלובלין, הובא בקביעא וקיימא (ח"א עמ' תכ"ד).

קעד. של"ה (תענית נר מצוה ד"ה כתב אבי, אות ד' בדפ"ח), הובא במג"א (תקנ"א ס"ק מ"א), אליה רבה (שם סף ל"ז), חיי אדם (כלל קל"ג ס"ק י"ט),

י"ח אף שצאיסור רחיצה נכללת כל כניסה למים וטבילה במקוה קע, אף שאין כוונתו לשם הנחת רחיצה, ורחיצה שאינה של תענוג הותרה רק כאשר יש לו צורך מיוחד צניססה למים, כגון צורך מצוה, חשש הפסד מרובה, או לרחוץ מעליו לכלוך קע, מכל מקום הרי גם טבילה צערב שבת נחשבת קצת מצוה למי שרגיל בה בכל שבע ומותרת קע, ואף שאינה מצוה גמורה, גם איסור רחיצה הוא רק מנהג, ויש כח צמנהג להחזיר מנהג קע. ועל פי היתר זה החירו הפוסקים גם לטבול טבילת עזרא קע, או לאותם שנהגו לטבול בכל יום קודם התפילה כמו שנהגו הרבה חסידים ואנשי מעשה קפ.

הפוסקים כתבו תנאי לזה, שהוא רק צמי שאינו מצטל

טעם ההיתר

טבילת עזרא וטבילה בכל יום

המבטל לפעמים טבילה

קעו. כמו שהארננו בבירורים (סימן ל"א אות ג') והוכחנו כן מכמה מקומות.

קעז. כנלע"ד, וכ"כ בישועות יעקב (תקנ"א סעיף ט"ז) לענין טבילת מצוה [בעל קרי, או בשבת בבוקר] שיסוד ההיתר הוא שאינה לשם תענוג. **קעח.** ובבירורים (אות ד') התבאר שגדר הצורך להחזיר רחיצה הוא כאותו גדר של איסור הרחיצה, ובדבר שאיסור הרחיצה הוא רק מצד מנהג די במצוה ממנהג.

קעט. ישועות יעקב (סימן תקנ"א סק"ג), רוח חיים (פלאגי, תקנ"א אות ז', ובמועד לכל חי סימן י' אות כ"ו) [ומי שמבטלו יעשה סדר רחיצת ידים], בן איש חי (שנה א' דברים סעיף ט"ז, ובשו"ת רב פעלים ח"ד אור"ח סימן כ"ט ד"ה מיהו) [ברב פעלים כתב שאפילו בערב תשעה באב], תוספות חיים (לחי אדם, כלל קל"ג ס"ק ל"ד), כף החיים (סימן תקנ"א ס"ק קצ"ז, חזו"א (ארחות רבינו ח"ב עמ' קל"ג אות י"ד, וקרא עלי מועד עמ' כ"ה), שו"ת יחיה דעת (ח"א סימן ל"ח בסופו). אך בכתבי מהרי"ל דיסקין (לשו"ע אור"ח סימן תקנ"א, אות ס"ג) הסתפק בזה [ובשו"ת יחיה דעת (שם) מצדד שהסתפק מפני שמיידי בחמין].

קפ. ערוך השלחן (סימן תקנ"א סעיף ל"ה) [במי שטובל בכל יום קודם התפילה, ולא בטבילת עזרא], לקוטי מהרי"ח (מנהגי אב, ד"ה ועיין בשו"ע תקנ"א) [וכ"ה בהגהות יד שאל לענין אבל], משנת יעקב (לבוכין, ח"ג הע' לתקנ"א סעיף ט"ז), הגרש"ז אויערבאך (הליכות שלמה, תפילה ארחות הלבנה הע' 37, ובין המצרים פרק י"ד סעיף כ') [כדי שלא יתבייש לטבול כשצריך לטבול], שו"ת משפטיך ליעקב (גרינוואלד, אור"ח סימן מ', הובא גם בהקדמת בנו בעל ועין יוסף לספר ויגד יעקב דברים עמ' כ"ד) [שלא גרעה רפואת הנפש מרפואת הגוף, וביאר טעם טבילה זו מחשש טיפת זרע שאינו יודע בה], שו"ת ציץ אליעזר (שם), שו"ת שבט הלוי (ח"ז סימן ע"ז אות ב') [ובקובץ מכית הלוי (בין המצרים עמ' י"ז הע' ג') הוסיף שאף טבילה לסגולה], שו"ת מקדש ישראל (בין המצרים סימן קס"ג) [ע"ש מה שציין להרבה מקורות וטעמים למנהג לטבול בכל יום], אבלות החורבן

פושרים קפה, ויש מקום להקל אף בחמין¹, אך יזהר שלא לשהות שם קצ'.

טבילה לאבץ בערב שבת

מז. יש שנהגו שאכל בתוך ז' אינו טובל בערב שבת (וביום השבת) לכבוד שבת אף בצונן קצא², ויש שנהגו להקל ולטבול לכבוד שבת אף בחמין, ורק יזהר שלא לשהות שם קצא³. ולאחר

דבר הלכה

עיקר מאחר ועיקרה לשם מצוה, ואין לחוש לזה שנהנה מהחמין כשם שלא חששו צאשה החופפת והתירו לה לרחוץ כדרכה בחמין (סימן תקנ"א סעיף ט"ו), ואף שפסיק רישא הוא שיהנה, כוונתו עיקר קפ"ו, או על פי דברי הראשונים שאין איסור פסיק רישא צאיסורי הנאה ורק צמתכוון איסור קפח. וכן כתבו כמה פוסקים, שאם קשה לו לטבול צונן או שאין לו מקוה צונן, יכול להקל ולטבול במקוה חם קפט. ומי שלא

טבילה זו, אצל המצטלה לפעמים לא יטבול בערב שבת חזון קפא. וזה רק כשמצטלו משום עלילות או טעם אחר, אצל אס ציטלו מחמת אונס או שכתה מותר לו לטבול קפב. י"א שגם טבילה עזרא אין להתיר אלא למי שרגיל זה בכל השנה קפג, ויש שכתבו להקל גם למי שאינו רגיל זה קפד. וי"א הפוסקים הקודמים לא חילקו בין חמין לצונן קפז, ומשמע שלדעתם אין צוה חילוק, וכן נראה

טבילת עזרא

כשלא רחץ קודם

מקור הלכה

י"ד סימן ט"ז ד"ה שוב אחרי (שהבית יוסף הניח לחמם את מקוה הנשים בצפת [ובזה ביארו שלא התקבל פסק המחבר (י"ד סימן ר"א סעיף ע"ה) לענין חימום מקוה לנדה], וכן מוכח בהכנס צבי (סימן י"א) שבימיו היו סתם מקוואות חמות [שהן לענין מקוה חם לנשים בשבת, ומה שבודק כלל היו המקוואות חמות ורק בשבת אסור, והחכם צבי היה קרוב לזמן המג"א, אך אין הכרח ממקוואות הנשים למקוואות אנשים], ואם לדעתם אין להתיר בחמין היה עליהם לבאר זאת בפירוש. וביותר יש לדייק כן בחיי אדם, ערוך השלחן, וכן איש חי, שבזמנם בודאי כבר התפשטו המקוואות החמים, ועם זאת לא ביארו שרק בצונן מותר.

קפז. ולפי מה שכתבנו בביוריים (סימן ל"א אות ג') שצריך כוונה לשם מצוה או צורך גדול כדי להתיר רחיצה שאינה לתענוג, אפשר לבאר שכונת הפוכה מוציאה את הטבילה מגדר טבילה של תענוג. וכ"כ בשו"ת מקדש ישראל (בין המצרים סימן קס"ד).

קפח. דעת הר"ן (חולין דף ל"ב מדפי הר"ף ד"ה אבי אמר) שאין איסור פסיק רישא באיסורי הנאה, ורק במתכוון אסור [אך תוס' (פסחים כ"ה: ד"ה לא) והרא"ש (שם סימן ב') חלקו על זה, וביארו שגם בהנאה מותר רק בלי פסיק רישא], ובאגלי טל (טוחן ס"ק ל"ב) תמה על זה שהתירו טבילה שאינה לשם תענוג ביוה"כ, הלא הוא פס"ר שיש בו הנאה, וביאר שלדעת הר"ן לא קשה, ולדעת החולקים ביאר שרחיצה כזו של פסיק רישא קלה יותר, והתירו חז"ל במקום מצוה או צורך גדול [וגם אם רחיצה אסורה ביוה"כ מן התורה, כמו שפסקו המג"א (סימן תרי"א ריש הסימן) ושו"ע הרב (שם סעיף ב'), מסרה התורה דברים אלו ביד החכמים והקילו בה כמה קלות, כמבואר בר"ן (יומא א. ד"ה יום הכיפורים) שהובא בלבוש (תרי"א סעיף א') ושו"ע הרב (שם סעיף ב')], ודבריו שייכים גם כאן. ושמא כוונת המשנ"ב (הג"ל) רק כשיש לפניו בריה של מקוה חמה או צוננת, ובחר בדוקא במקוה חמה, אז יש לומר שיש לו כוונה גם לשם הנאה, והוא דוחק ובהל' חג בחג (בין המצרים פרק ד' הע' 83) ביאר שזה שקשה לו בצונן הוא רק כמו שיש לו עונג מהחמין, ורק אם אי אפשר לו בצונן שייר היתר של אינו מכוון, ועדיין צ"ע מטבילת אשה. ולענ"ד נראה שהולכים בזה אחר עיקר כוונתו ולא איכפת לנו שיש לו כוונה צדדית, כמבואר בסימן רנ"ג (סעיף ה' ברמ"א) לענין נכרי, וראה עוד בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סימן קכ"ז) [שביאר שלא איכפת לנו מפס"ר של הנאה, אך לדעתו הותרה רק טבילה בצונן, וצ"ע].

קפח. כף החיים (תקנ"א ס"ק ק"צ וס"ק ר"ב) [ובס"ק ק"צ כתב שכתבנו, שאינו מכוון לתענוג], תוספות חיים (על חיי אדם, כלל קל"ג ס"ק ל"ז), שו"ת

(עמ' 156). אך באמרי פינחס (בין המצרים, אות שס"ה) כתב שהרה"ק מקארין לא הניח ללכת למקוה [כנראה במקום שאינו צריך טבילת] בין ראש חודש לת"ב. וראה עוד בשו"ת תשובות והנהגות (ח"ד סימן קכ"ט בסופו) [שפסק בטבילה זו והתיר, ולענ"ד אין מה לפקפק אחר שעיקרה לשם מצוה ולתוספת קדושה או לחשש טיפת ש"ז, ואינה טבילה של תענוג].

קפא. מג"א, חיי אדם, קיצור שו"ע, ומשנ"ב שם. ונראה שטעמם מפני שרק המקפיד על טבילה יכול לחשבה כמצוה כדי לדחות איסור רחיצה, וע"ע בהליכות שלמה (אב, פרק י"ד הע' 64).

קפב. המג"א ושאר הפוסקים כתבו שהגדר הוא המבטלה מפני הצנייה או שטרוד בעסקיו, אך באשל אברהם (בוטשאטש, תקנ"א לסעיף ט"ו) ביאר שרק המבטלה לריוח מועט או אהבת הנאה או שיחה שאינה הכרח אסור. וכע"ז כתבו בשם החזו"א (ארחות רבינו ח"ב עמ' קל"ד אות כ') שהמבטלה מפני הצנייה הוא שלא נוח לו ללכת ומבטל, אבל מי שהיה מצונן או חולה ולא טבל מפני זה נחשב אנוס.

קפג. רוח החיים (פלאג'י, תקנ"א אות ז'), שו"ת רב פעלים (ח"ד אר"ח סימן כ"ט ד"ה מיהו).

קפד. אשל אברהם (בוטשאטש, תקנ"א סעיף ט"ז ד"ה עוד מצאתי, ה"ב), מפני שרק בערב שבת שעיקרו לתענוג [צ"ע שהרחיצה נעשה לתענוג ולא הטבילה] אסור למי שאינו רגיל, אבל טבילה זו עיקרה לרוח טהרה ואין בה חשש. וכ"כ החזו"א (קרא עלי מועד עמ' כ"ה, ומעשה איש ח"ה עמ' כ"א בשם הגר"ח קניבסקי), ונראה טעמו שטבילת עזרא חמורה יותר לבטלה מטבילה בערב שבת. ולענין טבילה בכל יום, כתב בשו"ת מקדש ישראל (בין המצרים סימן קס"ה) שנראה לכו"ע שאם אינו נזהר בה בכל השנה אין להקל בט' הימים [אך מי שיש לו סדר בטבילה, כגון בכל ב' וז', או אחת לג' ימים, יש להתיר לו לנהוג כמנהגו], וכן נראה למעשה.

קפה. בדרך החיים (דיני ט' הימים אות ח'), משנ"ב (סימן תקנ"א שה"צ ס"ק צ"ח), קיצור שו"ע (סימן קכ"ב סעיף י"ג), תוספות חיים (לחיי אדם, כלל קל"ג ס"ק ל"ז), ושו"ת שבט הלוי (ח"ח סימן קכ"ז, ח"י סימן פ"א אות ר') [בחי כתב שהעולם מזוללים בזה], כתבו בצונן, וכתבנו קצת פושרים על פי המבואר לעיל (דבר הלכה ס"ק ט') לענין רחיצה שיש לחשבו כצונן. ובמשנ"ב כתב שאסור בחמין מפני שהיא רחיצה של תענוג.

קפו. השל"ה, מג"א, אליה רבה, כתבו בפשטות שטבילה מותרת בלי לבאר שזה רק בצונן, ובימי השו"ע כבר היה מצוי מקוה חם, כמבואר בשו"ת נבחר מכסף (סימן י"ד דף כ"ג:) ושו"ת רב פעלים (ח"ד